

Dr. Csongrádi Erika*

MICA, DORA, DLT - az új három muskétás? Az EU digitális pénzügyi csomagja, és az előtte álló kihívások

A digitális transzformációhoz kapcsolódó kihívások és kockázatok kezelése érdekében több olyan Európai Unió (EU) szabályozási kezdeményezés is folyamatban van, amely várhatóan jelentős változásokat eredményez majd a kriptoeszközök piacán. Cikkünk egyrészt a javaslatokat és azok hátterét, másrészt a szabályozói csomag előtt álló kihívásokat mutatja be röviden.

A folyamatos technológiai innovációk által kínált lehetőségeket kihasználva egyre többen választanak digitális pénzügyi megoldásokat. Felhasználói szempontból ennek egyik kedvező hozadéka, hogy a bankkapcsolattal nem rendelkező személyek számára is elérhetővé teszik a pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Másrészt viszont árnyoldaluk is van: a működési modelljükben rejlő potenciális visszaélési lehetőségek veszélyeztethetik a személyiségi jogokat, piaci erejük torzíthatja a versenyt, és szabályozatlanságuk okán az online csalásoknak, illetve a fogyasztók megkárosításának is nagyobb tere nyílhat.

A pénzügyi ágazatban tevékenykedő szolgáltatók számára mostanra nyilvánvalóvá vált, hogy a digitális technológiákra való támaszkodás során meg kell előzniük az infokommunikációs technológiával (IKT) kapcsolatos esetleges zavarok előállítását, és hogy kezelniük kell a digitális incidenseket és fenyegetéseket annak érdekében, hogy a szolgáltatásaikat folyamatosan fenntartsák és megtartsák a felhasználók bizalmát.

Mindez a reálgazdaságra is kihat, hiszen annak eredményes működése szoros összefüggésben van a pénzügyi ágazat szereplőinek eredményes működésével. Mivel a pénzügyi ágazatban tevékenykedő piaci szereplők nagymértékben kapcsolódnak, így az IKT-függőségükből eredő sebezhetőségek kezelése alapvető fontosságú: egy pénzügyi vállalatnál, vagy akár egy pénzügyi alágazatban bekövetkező működési incidens hatásai gyorsan átterjedhetnek más vállalatokra vagy a pénzügyi ágazat más részeire, és végső soron a gazdaság többi részére is. Következésképp, ahogy egyre nő a digitális fizetések piaca és felhasználói köre, úgy a szolgáltatásnyújtás biztonsága és a folyamatosságának a biztosítása, valamint a fogyasztók pénzügyi biztonsága is egyre hangsúlyosabban a szabályozók figyelmének a középpontjába kerül.

Az Európai Unió stratégiája

Az EU-nak a hosszútávú [tőkepiaci unióra](#) vonatkozó cselekvési tervével összhangban kidolgozott [digitális pénzügyi csomagja](#) a fent részletezett kihívásokat igyekszik kezelni, és ennek érdekében az alábbi négy pillérből áll.

- [Digitális pénzügyi szolgáltatási stratégia](#) célja, hogy az innovációt és versenyt ösztönözve az európai pénzügyi szolgáltatásokat digitálisan naprakésszé tegye, ezzel támogatva az EU pénzügyi szektorát a digitális innovációs trendek biztonságos befogadásában, megszüntetve a pénzügyi szolgáltatások digitális egységes piaca széttagoltságát, erősítve a fogyasztók védelmét, egyben csökkentve a kapcsolódó kockázatokat is.

- **[A kriptoeszközök piacaira vonatkozó rendelettervezet \(Markets in Crypto-assets – MICA\)](#)** célja, hogy az egyéb irányadó uniós jogi normák hatálya alá nem tartozó kriptoeszközök (ideértve többek között a stablecoinokat is) kibocsátásának és az azokkal kapcsolatos szolgáltatások nyújtásának uniós szinten harmonizált keretet biztosítson. Emellett igyekszik enyhíteni a kapcsolódó felhasználói kockázatokat és kezelni a pénzügyi stabilitási és monetáris politikai kockázatokat is. A MICA-hoz szorosan kapcsolódik a **megosztott főkönyvi technológián (digital ledger technology, DLT) alapuló piaci infrastruktúrák kísérleti rendszeréről szóló [rendelettervezet](#)**. Ez egyfajta kísérleti rendszert teremt meg a blokklánc alapon működő pénzügyi eszközök, még konkrétabban az értékpapírok kibocsátására és elszámolására a már működési engedéllyel rendelkező értékpapír elszámolási rendszerek és multilaterális kereskedési rendszerek számára. Ezáltal a tervezet lehetőséget teremt arra, hogy innovatív blokklánc alapú megoldások jelenjenek meg a digitális értékpapírok piacain, egyúttal tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítva a piaci szereplőknek és a szabályozóknak egyaránt.
- **[A pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról szóló rendelettervezet \(Digital operational resilience for the financial sector - DORA\)](#)** célja annak biztosítása, hogy a pénzügyi rendszer valamennyi résztvevője rendelkezzen a kibertámadások és egyéb IKT kockázatok mérsékléséhez szükséges biztosítékokkal. Emellett célja az uniós pénzügyi szektor digitális működési ellenállóképességének megerősítése, és az egyes uniós tagállamokban eltérő felügyeleti szabályok harmonizációja is (jellemzően a pénzügyi szolgáltatások tesztelése és az incidensek jelentése vonatkozásában alakult ki nagyon eltérő felügyeleti gyakorlat az EU-n belül).
- **[Lakossági pénzforgalmi stratégia](#)** célja egy teljesen integrált lakossági fizetési rendszer létrehozása az EU-ban, beleértve a határokon átnyúló azonnali fizetési megoldásokat is.

Az EU szabályozói csomagja előtt álló kihívások

A kriptoeszközök piaca folyamatosan változik, hiszen nemcsak a termékek innovációja szakadatlan, de a termékekhez való hozzáférés módja sem stagnáló folyamat. Az EU digitális szabályozási csomagjával kapcsolatos számos szabályozási szempontú kérdésünkre majd csak az új rendelkezések gyakorlati alkalmazása fogja megadni a válaszokat:

- Képesek lesznek-e a jogalkotók a technológiai változásokat szabályozási eszközökkel lekövetni? Azaz sikerül-e valóban olyan technológiasemleges megközelítést kialakítani, amely biztosítja, hogy a szabályok az alkalmazott technológiától függetlenül hosszú távon is alkalmazhatók legyenek?
- A most kialakítandó jogi keretrendszer meghatározható-e akként, hogy az ne képezze gátját a folyamatos innovációnak és ezzel együtt az új technológiák fejlődésének, hanem éppen ellenkezőleg, inkább ösztönözze azt?
- A DLT technológia és a kriptoeszköz formájában megjelenő pénzügyi eszközök még gyerekcipőben járnak, vajon ez a körülmény képessé teszi-e a jogalkotókat az összes olyan szabályozási szükséglet beazonosítására, amely azonnali jogalkotási intézkedést igényel?
- Elégséges-e a célok eléréséhez az EU-s szabályozás bevezetése, vagy sokkal inkább globálisan elfogadott és elvárt standardok kialakítására kellene törekedni?
- A kriptoeszközök piacán megteremthetők-e egyenlő esélyek a már működő infrastruktúrák és a piacra újonnan belépők számára?

- Azokban az EU-s nemzeti jogrendekben, amelyekben már bevezettek a kriptoeszközökre vonatkozó valamely rendelkezést, milyen alkalmazkodási igény lesz szükséges a közvetlen hatályos EU-s rendelkezések hatására?
- A gyakorlatban a javasolt szabályok a digitális eszközöket három kategóriába fogják-e sorolni (MIFID által szabályozott eszköz, MiCA által szabályozott, vagy nem szabályozott eszköz)? Ez milyen mértékben adhat teret a nemzeti szabályozási arbitrázs lehetőségének?
- A csomaghoz kapcsolódó, a jövőben kialakítandó szabályozástechnikai szabványok [Regulatory Technical Standards (RTS), Implementing Technical Standards (ITS)] milyen további részletszabályokat állapítanak majd meg, és azok milyen hatással lesznek a kriptoeszközök piacára?
- A jövőben vélhetően bevezetendő digitális jegybankpénzek (Central Bank Digital Currency - CBDC) hogyan illeszkednek majd be a csomag által létrehozott keretbe (bár az, hogy be kell-e egyáltalán illeszkedniük ebbe a keretbe, természetesen sokban függ majd attól, hogy a kibocsátásuk és a nyilvántartásuk módjában mennyire lesznek azonosak vagy különbözőek a kriptoeszközök csomagban meghatározott jellemzőivel)?
- A digitális pénzügyi csomag rendelkezései mennyiben lesznek hatással az EU egyéb jogalkotási törekvéseiben foglalt rendelkezésekre? Különösen a hálózati és információs rendszerek biztonságáról szóló (NIS) irányelvben foglaltakkal való összhang megteremtésének a szükségessége bír nagyobb jelentőséggel, emellett az [EU új pénzmosság elleni jogszabálycsomagjával](#) való összhang megteremtése is szükséges, hiszen annak részeként többek között felülvizsgálják [a pénztátalásokat kísérő adatokról szóló rendeletet](#) is (mivel annak alkalmazási körét kiterjesztenék a kriptoeszköz-szolgáltatók által végrehajtott kriptoeszköz tranzakciókra is).
- A körültekintő kockázatalapú szabályozási megközelítés meghozza-e majd a várt eredményeket a gyakorlatban a fogyasztóvédelem, a pénzpiaci bizalom és a pénzmosság elleni küzdelem terén?

Végezetül csak a gyakorlati alkalmazás során derül majd ki az is, hogy a nemzeti felügyeleti hatóságok, valamint az ESMA, az EBA és az EKB(SSM) hogyan közelítik meg a csomagban foglaltaknak való megfelelés felügyeletére való saját átállásukat, hiszen az új szabályok a kriptoeszközökhöz kapcsolódó kiberbiztonsági követelményeket az EU-ban markánsan a felügyeleti prioritások középpontjába helyezik majd.

* A szerző a Magyar Nemzeti Bank Szabályozási főosztályának munkatársa

„Szerkesztett formában megjelent a Portfólio.hu portálon 2022. január 18-án.”